

Foto: Jordi van Oort

Het unieke slotenpatroon
in de Eilandspolder.

Contributie 2016

Betaalt u uw contributie (nog) niet per machtiging, dan ontvangt u bij deze *Landschappelijk* zowel een acceptgirokaart als een machtigingskaart voor de betaling van uw contributie voor 2016. Door de machtigingskaart te gebruiken in plaats van de acceptgiro profiteert u van het gemak van het automatisch betalen en helpt u tevens mee onze administratiekosten te verlagen. Hierdoor komt weer meer geld direct aan ons landschap ten goede. Als u pas onlangs lid bent geworden, is het mogelijk dat u geen acceptgiro- en machtigingskaart aantreft. U krijgt deze dan afzonderlijk toegestuurd. Mogelijk heeft u deze inmiddels al ontvangen.

Project in de Meuhoek van start

De afgelopen maanden heeft de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) op verschillende manieren de benodigde financiële middelen voor het reddingsplan van de Meuhoek bij elkaar verzameld. Dankzij uw bijdragen, maar ook door de bijdrage uit het Baron en Baronesse Van Hemert tot Dingshof-Coldewey Fonds (dat SBNL (Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) beheert) en de bijdrage van het Prins Bernhard Cultuurfonds (het Jo Bergacker Fonds en het Popp-Snijders Bomenfonds) kan het project nu van start gaan.

De Meuhoek – het museale landschap in de achterhoek, het landschap van de duizenden knotelzen – is bedreigd. De huidige boeren, die nog vasthouden aan het traditionele beheer van weides en knotelzen, hebben geen opvolger. Boeren die wél de concurrentie met de

wereldmarkt zijn aangegaan, hebben overal in Nederland en dus ook hier in dit gebied 'landhonger'. Schaalvergroting hing als een donkere wolk boven dit gebied: er zou dan geen plek meer zijn voor de knotelzen, pinksterbloemen, oranjepijpjes en steenuiltjes.

Foto: Bennie Eerink

Verder lezen op volgende pagina

VERENIGING NEDERLANDS
CULTUURLANDSCHAP

De eerste nieuwe jonge knotelzen zijn aangeplant.

Eind december 2015 was het de VNC gelukt om voldoende financiële middelen te regelen. De knotelzen in het kleinschalige museale hart kunnen nu opgeknapt worden, en zullen vervolgens periodiek worden geknot. Overeenkomsten met kwalitatieve verplichtingen (zie kader) zijn gesloten met de huidige boeren en eind december konden de eerste vergoedingen worden uitgekeerd.

In het gebied zijn ook nieuwe knotelzen nodig om de restjes weer aan elkaar te rijgen. Begin 2016 zijn de eerste nieuwe jonge knotelzen aangeplant.

In dit project wordt nauw samengewerkt met de *Stichting Achterhoek weer mooi*. Door hen zijn al diverse initiatieven ontplooid in de Meuhoek, ook om bewustwording van het unieke gebied te promoten. Zo zijn diverse activiteiten met kinderen georganiseerd en is een informatiebord geplaatst langs een fietsroute die door dit prachtige knotelzenlandschap loopt.

Mede dankzij de bijdrage uit het Baron en Baronesse Van Hemert tot Dingshof-Coldewij Fonds kon het project van start gaan.

Wat is een 'kwalitatieve verplichting'?

Een kwalitatieve verplichting is een notariële acte, waarbij de eigenaar zich verplicht tot de instandhouding en het onderhoud van de zich op zijn kavel bevindende knotelzen. De eigenaar is verplicht de knotelzen gedurende een periode van dertig jaar te onderhouden en in stand te houden. Deze verplichting gaat ook mee met een toekomstige eigenaar of koper.

'Hiertoe zal hij het landschapselement (doen) beheren en (doen) onderhouden zodanig dat het karakter en de structuur van het landschapselement ongewijzigd blijft. Tevens zal de Eigenaar de voormelde landschapselementen niet verwaarlozen, noch op welke wijze dan ook (doen) handelen of nalaten met als gevolg een mogelijke aantasting van de waarden van de landschapselementen.' Deze verplichting '...zal door de inschrijving van een afschrift van deze akte in de openbare registers –voor zoveel mogelijk– gelden als kwalitatieve verplichting als bedoeld in artikel 6:252 van het Burgerlijk Wetboek, in die zin dat deze verplichting zal overgaan op degenen die het registergoed (of een gedeelte daarvan) onder bijzondere titel zullen verkrijgen, alsmede op diegenen die van de rechthebbende een gebruik van het registergoed (of een gedeelte daarvan) zullen verkrijgen.'

Voor het opstellen en beheren van de kwalitatieve verplichtingen werkt de VNC samen met de Stichting Landschapskapitaal, opgericht door de VNC.

Met boeren zijn via een notariële acte afspraken gemaakt voor 30 jaar. 31 december 2015 konden de eerste vergoedingen aan boeren uitgekeerd worden.

VNC ontvangt extra bijdrage van Nationale Postcodeloterij

Tijdens het jaarlijkse Goed Geld Gala van de Nationale Postcodeloterij in theater Carré op dinsdag 26 januari ontving de VNC een prachtige extra bijdrage van 1,34 miljoen voor een duurzaam reddingsplan in de Maasheggen; het oudste cultuurlandschap van ons land. Met deze extra bijdrage kan de VNC stukken land opkopen en daar de heggenstructuur herstellen. Verder begint de VNC de procedure om het maasheggenlandschap door de UNESCO erkend te krijgen als 'Unesco Man and Biosphere' (MAB). De VNC voert het project uit in samenwerking met lokale partijen. Naast de genoemde extra bijdrage ontving de VNC als vaste beneficiënt de jaarlijkse bijdrage van € 500.000,-.

V.l.n.r.: Jaap Dirkmaat (directeur VNC), Margriet Schreuders (Hoofd Goede Doelen), Egbert Jaap Mooiweer (adjunct-directeur VNC).

Winnaars Gouden Mispel 2015 bekend

Op donderdag 10 december 2015 reikte de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap (VNC) op Landgoed Jachtslot de Mookerheide in Molenhoek drie Gouden Mispels uit aan personen die dit jaar een uitzonderlijke bijdrage hebben geleverd aan de bescherming of ontwikkeling van het Nederlands cultuurlandschap.

De Vereniging Nederlands Cultuurlandschap kende de Gouden Mispel 2015 toe aan:

- Biologische boerderij Kraanswijk, BETEBE GmbH, ID Agro BV, Pape Creavorm vof en Stichting Courage, voor het bij voortduring op zoek zijn naar verbeteringen in de agrarische bedrijfsvoering op het vlak van natuur- en landschapsbehoud, recreatief medegebruik, dierwelzijnsgebied en milieu. In het bijzonder voor de getoonde durf een uniek initiatief in bedrijf te nemen; de koeientuin.
- Stichting Vrijwillig Landschapsbeheer Uden, voor de toelozende inzet bij het beheer van museaal cultuurlandschap, houtwallen, elzensingels, heggen, hoogstamboomgaarden, knotbomen, poelen en ecologische verbindingen dwars door intensief landbouwgebied.
- De heer F.J.A. van Verschuier en mevrouw N.F. van Verschuier-des Tombe, voor de bijzondere wijze waarop zij het landgoed Heerlijkheid Mariënwaerd, met een lange geschiedenis, in het heden in dienst stellen van duurzame landbouw, verfraaiing van het landschap en vergroting van de biodiversiteit, op zorgvuldig gekozen momenten in gastvrijheid toegankelijk en te genieten maken voor een groot publiek.

Collectief Deltaplan Landschap

Agrarisch natuurbeheer is een belangrijke financiële drager van landschapsbeheer in Nederland. Vanaf 2016 geldt het nieuwe stelsel Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Nieuw is dat voortaan individuele boeren geen subsidie meer kunnen krijgen, maar alleen groepen van boeren, verenigd in een zogenaamd Collectief.

Zo'n collectief dient een gebiedsofferte in bij de provincie. Eind 2014 heeft Vereniging Nederlands Cultuurlandschap samen met Stichting Werkgroep Grauwe Kiekkendief en het Louis Bolk Instituut de Coöperatieve Vereniging Collectief Deltaplan Landschap U.A. opgericht. Agrarisch natuurbeheer zit een beetje in het verdomhoekje, terwijl wij ervan overtuigd zijn en met de collega oprichters in de praktijk hebben laten zien dat je met boeren heel gericht kan werken aan natuurdoelen.

Ons collectief is in 2015 gecertificeerd door de Stichting Certificering SNL en daarmee een van de veertig collectieven in Nederland. Inmiddels is een eerste beschikking voor 2015-2021 afgegeven voor agrarisch natuurbeheer in de Maasheggen, een bijzonder gebied in Noord-Brabant. Na een intensief gebiedsproces hebben we een leuke gemotiveerde groep boerenleden met wie we 'behaaglijk boeren' voor natuurrijke Maasheggen. Samen werken we aan goed beheerde en herstelde heggen, kruidenrijk grasland en akkerranden.

Voor de ecologische monitoring van ruim tachtig prioritaire en doelsoorten gekoppeld aan de Maasheggen wordt samengewerkt met de soortenorganisaties. Ten aanzien van behoud en herstel van de Maasheggen is agrarisch natuurbeheer een van de speerpunten van de VNC in dit gebied. Andere speerpunten zijn de samenwerking met gemeente Boxmeer, de extra bijdrage van de Nationale Postcodeloterij voor de Maasheggen, en een procedure die erop gericht is de Maasheggen op de kaart krijgen als Unesco biosfeer gebied.

Goede wetgeving wordt gevoeld

Een nieuwe wet voor de bescherming van de natuur, maar dan wel zo dat de economie er geen last van mag hebben. Een idee-fixe natuurlijk, zo'n gedroomde harmonie tussen de op grove schaal aangetaste natuur enerzijds en de samenleving van mensen anderzijds, met steeds meer mensen wensen en economische groei.

De aanleiding voor een nieuwe wet voor de natuurbescherming was een gevoelde hinder door een teveel aan regels. Regels die als knellend werden ervaren. Bovendien was er sprake van allerlei versnipperde wetgeving over een en hetzelfde onderwerp.

Een teveel aan regels en versnipperde wetgeving is vergelijkbaar met een oud kledingstuk met gaten die jarenlang steeds weer gestopt en opgelapt zijn, terwijl een nieuw kledingstuk eigenlijk de beste oplossing zou zijn geweest. Deze gang van zaken leidde bewust of onbewust vaak tot onduidelijke wetsteksten. Immers, ondanks knellende regels en versnipperde wetgeving is de natuur de afgelopen eeuw enorm in kwaliteit en kwantiteit achteruitgegaan. Veel erger dan in de landen om ons heen in Europa, op het eiland Malta na.

Er was druk (sanctiedruk uit Europa en juridische druk uit eigen land) voor nodig om de Nederlandse staat ertoe te brengen internationale verdragen en richtlijnen na te leven en daadwerkelijk in de nationale wetgeving op te nemen. Dit, en het offensieve plan van opeenvolgende kabinetten om een Ecologische Hoofdstructuur (een soort weggennet tussen de reeds bestaande natuurgebieden, zoals die in asfalt bestaat tussen onze steden) veilig te stellen en optimaal in te richten en te beheren voor de natuur leidde er uiteindelijk toe dat de achteruitgang van de natuur vertraagd werd en dat hier en daar zelfs goed nieuws te brengen was.

Maar tijdens het kabinet-Rutte 1 kregen de parlementariërs die de regels als te knellend ervoeren, een meerderheid in het parlement. Staatssecretaris Bleker gaf aan te zullen komen met een Wet Natuurbescherming, waarin alle bestaande wetten over de natuur, het landschapsschoon, de bossen, jacht en visserij, zouden worden ondergebracht. Dit kabinet zat te kort om de wetswijziging door te voeren. Maar de trend werd gezet.

Toen bleek dat er niet te tornen viel aan de internationale verplichtingen die ons land was aangegaan om de natuur te beschermen, regelde kabinet-Rutte 1 dat alle nationale beschermingsplannen en beleidskaders werden afgeschaft. Nationale parken en Landschappen werden formeel opgeheven het besluit tot herstart werd bij de twaalf provincies neergelegd. Rijksbufferzones rond natuurgebieden en open te houden gebieden langs snelwegen werden afgeschaft. De zo noodzakelijke verbindingzones tussen natuurgebieden werden geschrapt. De reeds daarvoor aangekochte gronden moesten terugggegeven worden aan de boeren.

Onder Rutte 2 werd verder gesleuteld aan de wetstekst voor de Wet Natuurbescherming, onder een andere verhouding in de kamer. Dit, mede ook onder druk van NGO's, leidde tot een andere wetstekst.

Foto: Vilda

Maar het eerder genoemde idee-fixe is blijven bestaan:

■ Aan de ene kant zijn er de door velen genoemde knellende regels. De natuur wordt nu eenmaal bedreigd door de mens, en door niets of niemand anders. Het is de mens, en de mens alleen, die verantwoordelijk is voor de wereldwijde teloorgang van de natuur. Met de groei van de wereldbevolking groeit de gemeenschappelijke ecologische voetafdruk. En naarmate we meer noten op onze zang hebben, meer mensenwensen hebben en een sterkere groei van de welvaart willen, wordt onze planeet steeds verder opgebruikt. De natuur, of het nu om levende wezens of om dode materie gaat, is de enige bron van onze economie, van de tonijn tot de olie.

Tegen deze achtergrond lijken internationale verdragen en richtlijnen van de internationale gemeenschap, neergelegd in nationale wetten, veeleer op een wanhopige bezwering dan op een doeltreffend middel. Maar wanneer nu de wetsregels door de mens als knellend worden ervaren, gaat er in ieder geval enige werking van uit. Immers, de regels zijn bedoeld om de mens in enige mate te beteugelen.

De eikelmuis, maar ook bijvoorbeeld de vuursalamander en kuifleeuwerik, die hier te lande op uitsterven staan, gaan overal in het intensiever gebruikte deel van Europa gillend achteruit. Het is slechts een kwestie van tijd, of ook zij zullen prijken op de lijst van streng beschermde soorten.

■ Aan de andere kant is er, als erfenis van Rutte 1, het geloof dat we slechts hoeven te doen wat internationaal van ons verlangd wordt. Een dwaze en juridisch niet staande te houden redenering. Het zal slechts leiden tot nog meer regels en tot langere lijsten van bedreigde soorten uit Europa. Nederland gaat nu namelijk de bescherming van tal van soorten óf opheffen, óf ernstig afzwakken. Soorten (al dan niet ernstig bedreigd) die helaas de pech hebben niet in internationale verdragen en richtlijnen vernoemd te staan.

Nu is het zo dat Internationale verdragen en richtlijnen worden opgesteld door deskundigen, na raadpleging van vele lidstaten. De uitkomst van regels en lijsten van specifiek te beschermen soorten is dus een gemiddelde. Dit zijn – zeker als het gaat om bedreigde soorten, waarvoor in de verdragen extra aandacht wordt gevraagd en waarvoor extra regels worden opgesteld – soorten die er in grote delen van de lidstaten slecht voorstaan.

Nederland, als ecologisch rampgebied binnen de internationale gemeenschap, heeft de meeste van deze soorten langgeleden al verloren. Onze internationale verplichtingen betreffen dus slechts een relatief gering aantal soorten, en dan nog voornamelijk soorten die tot op zekere hoogte kunnen meeliften met menselijke (landbouw)activiteit.

De degradatie in bescherming die voortvloeit uit de nieuwe wet is echter zeer dwaas en niet in de geest van de internationale verdragen. Nederland gaat nu doelbewust soorten veronachtzamen die in Europa kwetsbaar zijn, maar nog niet ernstig bedreigd worden. Maar in Nederland staan deze soorten reeds op het punt uit te sterven. Deze regelrechte veronachtzaming zal voor eikelmuis, kuifleeuwerik, vuursalamander – om er slechts een paar te noemen – een snel einde betekenen. Als andere landen het

Nederlandse gedrag gaan overnemen, zal dit leiden tot nog langere lijsten met internationale beschermde soorten. Want vuursalamander, eikelmuis en kuifleeuwerik, die hier te lande op uitsterven staan, gaan overal in het intensiever gebruikte deel van Europa gillend achteruit. Het is slechts een kwestie van tijd, of ook zij zullen prijken op de lijst van streng beschermde soorten.

Jarenlang heeft de Nederlandse overheid Jan en alleman in ons land betrokken bij het behoud van soorten. De overheid lijkt te zwakken, door ons dat behoud nu weer uit handen te nemen. Een pijnlijk voorbeeld van zwalkbeleid vormt de das: een soort waarvoor ons land destijds krachtens het Verdrag van Bern extra maatregelen nam in de vorm van het eerste soortenbeschermingsplan. Het werd, met enige vertraging, een succes! Van met uitsterven bedreigd, werd deze soort, die millennia-oude dassenburchten bewoont, naar een geredde status geholpen. Eerst specifiek voor de das, later voor veel meer soorten, werden tunnels onder wegen aangelegd. Alleen al Rijkswaterstaat investeerde naar schatting 90 miljoen voor ontsnippering ten behoeve van de fauna. Maar met de nieuwe wet is de das nu gedegradeerd tot het niveau waarop mus en konijn beschermd worden.

Volgens de nieuwe wetgeving kan, bij sportvelden, golfbanen en dergelijke, het aantal dassen omlaaggebracht worden tot een 'aanvaardbaar' niveau, met de bedoeling de schade aan die gebieden te beperken. Nu nog worden die belangen als niet zwaarwegend beschouwd, ten opzichte van het belang de das te beschermen.

NGO's worden hiermee eigenlijk wel gedwongen iedere recreatieve bestemming van het buitengebied, indien nu bewoond door dassen, juridisch tegen te gaan. Meer in plaats van minder procedures door deze nieuwe wet.

Maar de overheid slaat ook een modderfiguur. Eerst vraagt ze jaren offers van boeren, wegenbouwers, gemeentes, waterschappen et cetera om een diersoort te redden. En vervolgens is zo'n diersoort nog maar net uit de rode cijfers, of nonchalante omgang ligt op de loer.

Juridisch kan dit ook echt niet. De preambule van ieder verdrag, iedere richtlijn begint met de algemene zorg en aandacht die alle lidstaten geacht worden te hebben voor het behoud van alle in het wild levende soorten en hun natuurlijke habitats. Pas daarna heeft men het over bijzondere aandacht voor specifieke soorten. En pas daarna volgt een opsomming van migrerende soorten, die over grote delen van hun verspreidingsgebied algemeen gevaar lopen of endemisch zijn; dat wil zeggen: die een zeer beperkt lokaal voorkomen hebben. En – last but not least – de ondersoorten.

Nederland stapt hier geheel onterecht met zevenmijlslaarzen overheen. De in juli 2016 in werking tredende nieuwe wet ademt vooral de geest van hen die natuurbehoud niet serieus wensen te nemen. De wet zal bijdragen aan de feitelijke situatie dat ook deze generatie dit stukje aarde zal doorgeven aan de volgende generatie in een slechtere staat dan waarin wij haar kregen van onze ouders.

Een pijnlijk voorbeeld van zwalkbeleid van de overheid vormt de das.

Foto: Valentijn te Plate

Staphorst, samen met Rouveen, is om duizend en een redenen zeer bijzonder. Ook voor de geschiedenis van ons landschap. De lintbebouwingdorpen zijn zeker drie keer verplaatst. Door de eeuwen heen begonnen de lintbebouwingsdorpen het eerst te ontstaan bij Zwartwaterklooster. Enkele malen werden ze steen voor steen weer afgebroken en verplaatst in oostelijke richting, omdat ze eenvoudigweg wegzakten in het veen. Tot ze bij toeval werden gebouwd op een zandrug, waar de ruim 900 historische monumentale boerderijen en kerkjes nu sinds eeuwen al liggen.

Boerderijen niet alleen naast elkaar, maar ook achter elkaar.

Foto: Valentijn te Plate

Staphorst: hoe zat het ook weer?

Eerlijk delen

De boeren kozen er hier niet voor om de oudste zoon erfgenaam te maken, maar alle zoons, in gelijke mate. Zo ontstond door tussenplaatsing van telkens nieuwe boerderijen voor de zonen, een aaneengesloten lint. En toen in het lint geen ruimte meer over was, werden nieuwe boerderijen geplaatst achter de bestaande boerderijen. Zo werd het lint van boerderijen en schuren steeds dikker. Ingewikkelde regels over recht van overpad, met paadjes tussen de boerderijen door naar ieder afzonderlijk erf, waren nodig. Nog gekker werd het in de landerijen, die telkens weer in de lengte werden opgesplitst.

Langste percelen

Nergens in Nederland vond je zo veel smalle, lange percelen. Maar liefst 20.000 percelen die maar 5 tot 15 meter breed en tot wel 17 kilometer lang waren. Niet voor niets werd daar het idee van ruilverkaveling geboren. Aanvankelijk, in de jaren dertig, stemden de Staphorster boeren de ruilverkaveling af. Toen was 'de meeste stemmen gelden' nog de regel. En als jij niet uws naasten huis, vrouw, dienstknecht of dienstmaagd zult begeren, dan zeker ook niet uws naasten grond.

Nieuwe wet

Na de oorlog werd de ruilverkavelingswet aangepast. Voortaan golden niet meer de

meeste stemmen, maar meerderheid in grond. Eigenaren van staats-, provinciale en gemeentelijke gronden en gronden van natuurorganisaties werden sowieso geacht voor te stemmen. En grotere boeren en landgoedeigenaren werden gepaaid met belofte over grond, gunstige afronding van eigendommen en gunstige toebedeling. Toen begon de schaalvergroting. Alleen al in Rouveen sneuvelde een lengte aan sloten met elzensingels van Amsterdam tot Teheran! Alleen de ontginningsrichting in grove percelering bleef nog enigszins intact, maar verder werd het landschap voor 99% gedempt en gerooid. De baas van de ruilverkaveling, Gorter, naar wie nog een weg naar genoemd is, schreef: 'Toekomstige generaties zullen ons later betichten van cultuurbarbarij. Maar ik heb de stellige hoop dat de overgebleven boeren (nog geen 20%) in staat zullen zijn een nieuw en aantrekkelijk landschap te maken.'

Bij Rouveen begint de victorie

De boeren investeerden nergens in nieuwe singels en sloopten overwegend gestaag wat nog overeind stond. Rouveen was daarop een uitzondering: hier stonden nog singels overeind, goed zichtbaar vanaf de A50. In onze tijd, tijdens de recentste ruilverkaveling in Rouveen, werden in ieder geval sloten en singels op grotere afstand van elkaar

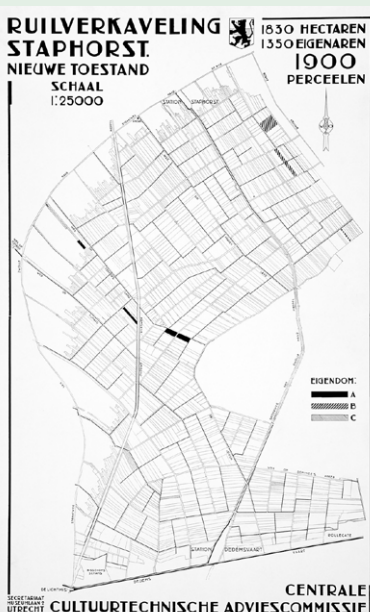
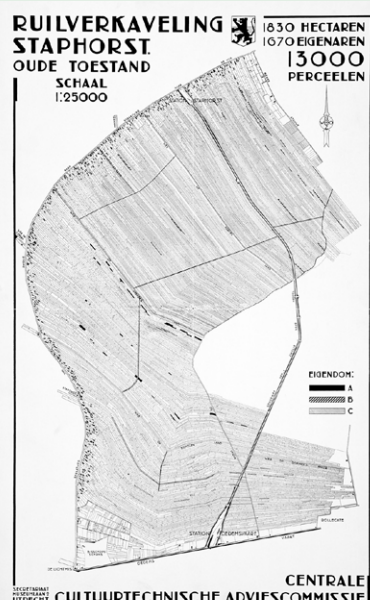
teruggeplaatst. En verrassend genoeg in de oorspronkelijke ontginningsrichting geplaatst. Door toedoen van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap werd geld gevonden voor het onderhoud van de nieuwe singels en gewerkt aan herstel van een stuk museaal singellandschap, pal achter de boerderijen tot de A50.

Sporen verder wissen

Afgelopen jaar is de laatste ruilverkaveling van Staphorst afgerond. Aanvankelijk leek men te begrijpen welk historisch en landschappelijk belang hier speelde. Er zouden singels worden gespaard en nieuwe worden aangeplant. Ook hier met een vette knipoog naar het ontginningsverleden.

Dat mocht ook wel: het gebied was gebracht onder het Belvédère-beleid van het toenmalige ministerie van VROM. Maar daar maakte het Kabinet-Rutte 1 een abrupt einde aan. Weg met Belvédère. Onder staatssecretaris Bleker kwam een eind aan landinrichting met oog voor natuur, recreatie en landschap. Het landschapsplan werd geschrapt en de gemeente Staphorst mocht alleen nog een zogenaamde landbouwkundige verkaveling uitvoeren. Een laatste smeekbede van de VNC aan gedeputeerde Maij in Overijssel om te redden wat er te redden viel, liep dood: geen geld en geen enkel middel stond haar nog ter beschikking om ook maar iets te doen.

In-de-weg-sta-restjes

De ruilverkaveling in Staphorst in de jaren dertig van de vorige eeuw: van 13.000 naar 1.900 percelen.

Groot was onze verbazing toen we oktober 2015 uit de media vernamen dat de provincie Overijssel na het afronden van de verkaveling 20 hectare landbouwgrond in Staphorst te koop heeft aangeboden. Zelfs op deze hectares werden bestaande elzensingels niet veiliggesteld en geen nieuwe op kavelgrenzen gerealiseerd. Met deze hectares had de provincie wel degelijk een belangrijk deel van de oorspronkelijke landschapsambitie voor Staphorst waar kunnen maken. Wat een trieste constatering. Hoe tekort schiet de smoes dat deze verkoop een uitvloeisel is van het beleid van staatsecretaris Bleker.

Ik weet niet of ik u wijzer moet maken dan u al bent. Naarmate je meer weet over een onderwerp, loop je het risico allerlei keerzijden te gaan zien en wat bedrukker tegen de zaak aan te kijken dan je voorheen deed. En dat gaat dan weer ten koste van het onbezorgd genieten.

Zo is dat nu ook in ons landschap. Het overgrote deel van ons landschap is in de laatste zeventig jaar op grote schaal veranderd. Dat wil zeggen dat op de meeste plaatsen de ontginningssporen - zo markant gemarkeerd met houtwallen, hagen, veldwegen, sloten, beekjes en weteringen - zijn weggehaald of op volstrekt andere locaties en met andere doelen zijn teruggeplaatst. En dat niet 'organisch' in harmonie met het landschap; nee, vooraf op de tekenkamer uitgedacht en bijna mechanisch uitgevoerd.

Wat uit het verleden nog aan landschap rest, is vaak toevallig. De meeste van die 'restanten' zijn te vinden op plaatsen waar het landschap het rijkst was aan landschapselementen.

Maar decennia van voortschrijdende intensivering hebben ook in die laatste landschapselementen hun werk gedaan. Houtwallen, hagen of singels zijn goeddeels weg. Wat rest, zijn enkele overgebleven bomen, hoog opgekrond. Dat ze ooit deel uitmaakten van een labyrint van hagen, wallen of singels, kan de kenner door de spleetjes van zijn ogen nog juist vermoeden en wordt veelal bevestigd door bestudering van oude kaarten.

Soms staat het element er nog: deels of in zijn geheel. Maar wel zwaar in de weg bij de vooruitgang van de groter-grootst denkbare landbouwbedrijfsvoering. Onhandig, zo'n landschap met te veel restjes.

In de gemeente Tubbergen in Twente zou het victorietijdperk moeten aanbreken. Als het aan LTO Noord ligt, moet daar een voortvarende start gemaakt worden. Tubbergen is de gemeente waar in 1971 de ruilverkaveling leidde tot een heuse boerenopstand. Onder andere omdat de massaal te rooien houtwallen gecompenseerd zouden worden door aanplanting van percelen bos.

Vandaag de dag blijken in Tubbergen nog 'hinderlijk veel' stukken houtwal overeind te staan. Die moeten weg. Maar dat mag niet van de gemeente, want die heeft de resten van het eertijds prachtige landschap via het bestemmingsplan beschermd verklaard. Bovendien: in tegenstelling tot veel andere gemeentes, wordt er door de gemeente Tubbergen zo nu en dan ook nog gehandhaafd.

Leiden in last, zo zult u begrijpen. Dus is daar nu de 'landschapsbank', die het mogelijk moet maken de laatste stoffering van het landschap legaal te verwijderen (lees: rooien). Maar dat kan natuurlijk niet zomaar; daar moet een boer dan wel eerst geld voor storten in de 'landschapsbank'. Van dat geld kunnen gezellige hobbyboeren en landgoedeigenaren op hun grond er dan nog wat houtwallen bijfreubelen.

Freubelen ja, want over het algemeen hebben hobbyboeren en landgoedeigenaren hun zaakjes landschappelijk wel redelijk op orde. Dus dat wordt dan pas- en meetwerk, terwijl het overgrote deel van ons landschap bij de boer steeds kaler en leger wordt. Alleen nu dan legaal.

Mocht het in Tubbergen een groot succes worden, dan wil LTO Nederland - ook de drijvende kracht achter het uitkleden van de vergroeningsregels uit Brussel - de Landschapsbank uitbreiden over de gehele provincie, om zo heel Twente te kunnen ontgroenen.

Het cultuurlandschap van LTO is een landschap van grote leegte en levenloosheid. Vooral een zonder geschiedenis, op een geschiedenis van onmetelijke vervreemding na dan.

Jaap Dirkmaat, directeur

Nationaal Kampioenschap Maasheggenvlechten 2016

Op zondag 13 maart 2016 werd in Vierlingsbeek alweer voor de elfde keer het Nederlands Kampioenschap Maasheggenvlechten gehouden. Duizenden toeschouwers, waaronder vele VNC'ers zagen het team van Toon Grutters, Paul Grutters, Henk Grutters en Piet Peters de eerste prijs in de wacht slepen. Volgens de jury kwam dit team als beste uit de bus bij het leggen en vlechten van een heg.

Aankondiging Algemene Ledenvergadering

Op zaterdag 25 juni 2016 vindt in de ochtend te Beers (Noord-Brabant de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering plaats. Natuurlijk bent u als lid van harte welkom.

Aansluitend organiseert de VNC 's middags een excursie door het gebied tussen Haps en Beers. Hier heeft het landschap een grote metamorfose ondergaan. In totaal is er een lengte van 45 kilometer aan houtwallen en hagen aangelegd, ter compensatie voor een jachthaven, bungalowpark en een bedrijventerrein.

Wilt u de Algemene Ledenvergadering bijwonen, stuur dan een mail naar info@nederlandscultuurlandschap.nl. U kunt zich ook schriftelijk aanmelden door middel van een kaartje naar Vereniging Nederlands Cultuurlandschap, Antwoordnummer 2501, 6573 ZX Beek-Ubbergen (postzegel hoeft niet, mag wel!).

U ontvangt ongeveer twee weken van tevoren het definitieve programma met een routebeschrijving en de vergaderstukken. De vergaderstukken liggen dan ook ter inzage op het kantoor van de VNC. Bij uw aanmelding graag vermelden of u wilt deelnemen aan de excursie.

Het Informatiecentrum is weer open!

Vier maart was de feestelijke seizoen opening van het Informatiecentrum. Ter gelegenheid hiervan werd in Huize Wylerberg een expositie van Doro Krol, kunstenares en voormalig nachtburgemeester van Nijmegen, geopend. Chris Kijne, presentator van Met het Oog op Morgen, hield vervolgens een rede waarin hij zijn liefde voor Afrikaanse muziek vervlocht met die voor het cultuurlandschap. Jaap Dirkmaat sloot ten slotte de middag af met een rondleiding langs de miniatuurlandschappen.

De expositie van Doro Krol zal gedurende het seizoen regelmatig te bezichtigen zijn voor bezoekers van het Informatiecentrum. Kijk hiervoor op www.nederlandscultuurlandschap.nl/informatiecentrum.

Het Informatiecentrum is iedere woensdag en zondag geopend van 10.00 uur tot 17.00 uur (uitgezonderd feestdagen en de periode november-februari).

2016 toegangsbewijs

**ook geldig voor eventuele gezinsleden
of voor drie introducés**

Openingstijden: elke woensdag en zondag van 10.00 - 17.00 uur.
Op feestdagen en in de periode november-februari gesloten.

VERENIGING NEDERLANDS
CULTUURLANDSCHAP
INFORMATIECENTRUM

Wij worden gesteund door

